herpy

GEKKOER

## Reticulate banded gecko

# *Coleonyx reticulatus*

*Coleonyx reticulatus* er en sjelden, lys gulbrun og tett flekket ørkengekko med et nettaktig mønster, som bare lever i Big Bend-området i det vestlige Texas og de tilgrensende delene av Coahuila i Mexico. Den er nattaktiv og har bevegelige øyelokk. Arten holdes nesten ikke i fangenskap, og det finnes bare lite kunnskap om stellet.

Familie: Eublepharidae

**FAKTABOKS**

### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **14-17 cm**<br>total lengde inkl. hale |
| Levealder | **10-15 år** |
| Aktiv | **I skumringen og om natten** |
| Levevis | **Klippelevende og bakkelevende** |
| Biotop | **Ørken, halvørken og klippeterreng** |
| Vanskelighetsgrad | **Erfaren** |

### STELL

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **75 × 40 × 30 cm**<br>L × B × H for 2 voksne dyr |
| Temperatur, dag | **22-29 °C** |
| Varmeplass | **32-34 °C** |
| Temperatur, natt | **18-22 °C** |
| Luftfuktighet | **30-40 %** |
| Vann | **Vannskål** |
| UVB | **Anbefalt**<br>Ferguson-sone 1 |
| Kosthold | **Insekter** |
| Holdes | **Alene eller parvis** |

### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Eggleggende** |
| Kullstørrelse | **1-2 egg** |
| Inkubasjon | **40-60 dager**<br>ved 27-29 °C |

### VERN OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Ikke listet** |
| EU-vedlegg | **Ikke listet** |
| IUCN | **Livskraftig (LC)** |

## Om arten

*Coleonyx reticulatus* er en slank, forholdsvis kraftig gekko med store øyne, loddrett pupill og lange tynne tær. Som alle arter i familien Eublepharidae har den bevegelige øyelokk og ingen hefteblader under tærne, og klørne stikker bare med spissen ut av skjellskjeden. Det skiller den fra de fleste andre gekkoer, men ikke fra de øvrige artene i slekten *Coleonyx*.

Grunnfargen er lys gulbrun til lyserød. Over hele ryggen ligger tette små mørke flekker som flyter sammen til et nettaktig mønster; derav kommer artsnavnet, som betyr "nettaktig". Noen dyr har svake tverrbånd. Ryggen er dekket av 13 uregelmessige lengderader av forstørrede knoppskjell, noe som skiller arten fra de to mindre artene *Coleonyx brevis* og *Coleonyx variegatus*, som mangler knoppskjell. Arten er større enn begge: kroppen måler omtrent 8 cm fra snute til kloakk, og med halen blir et voksent dyr 14-17 cm. Vekt og levealder er ikke dokumentert; de nære slektningene kan bli opptil 15 år.

Arten ble beskrevet i 1958 av W. B. Davis og J. R. Dixon fra et dyr funnet ved Black Gap i Brewster County, Texas. Den lever delvis i samme område som *Coleonyx brevis*, men kan kjennes på størrelsen og det tette mønsteret. Den kan gi en svak, pipende lyd når den tas opp.

Arten er svært sjelden i fangenskap. I slekten er det særlig *Coleonyx brevis*, *Coleonyx variegatus*, *Coleonyx elegans* og *Coleonyx mitratus* som holdes.

## Utbredelse og leveområde

*Coleonyx reticulatus* har et lite utbredelsesområde i Chihuahuaørkenen. I USA finnes den bare i Trans-Pecos i det sørvestlige Texas, hvor den er kjent fra to counties, blant annet Big Bend National Park. Typelokaliteten, Black Gap, ligger i Brewster County omtrent 760 m over havet.

I Mexico forekommer arten i delstaten Coahuila langs den andre siden av Rio Grande. Arten regnes ikke som truet på verdensbasis, men utbredelsen er så snever at den er sjelden og lokal. Leveområdet ligger avsides og er vanskelig tilgjengelig, så den kjennes mest fra få funn.

> **Naturlig utbredelse:** USA og Mexico.

### LEVEOMRÅDE

*Coleonyx reticulatus* lever i det tørre, steinete og kuperte terrenget i Chihuahuaørkenen i Big Bend-regionen. Klimaet er varmt og tørt med svært lite nedbør, store forskjeller mellom dag og natt og kjølige vinternetter. Dyrene er nattaktive og skjuler seg om dagen i sprekker og under steiner.

Arten er knyttet til klippeterreng og lever av små leddyr.

## Stell

### TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Coleonyx reticulatus*. Tallene nedenfor er lånt fra de nære slektningene *Coleonyx brevis* og *Coleonyx variegatus*, som lever i samme klima, og tilpasset den større størrelsen.

Et par skal ha et terrarium på minst 75 × 40 × 30 cm (lengde × bredde × høyde), og et enkelt dyr kan holdes i 60 × 40 × 30 cm. Større er bedre. Det er bunnarealet som teller, fordi dyret lever på bakken og i sprekker.

Som bunn brukes en blanding av sand og fin grus i 5-8 cm dybde, slik at gekkoen kan grave. Fast bunn som skiferfliser er også mulig, hvis en del av terrariet har et gravbart lag. Bygg skjul av flate, stabile steiner og korkbark. Tunge steiner skal stå direkte på bunnen av terrariet og ikke oppå bunnlaget, slik at de ikke velter når dyret graver. Det skal være flere skjul enn det er dyr, både et varmt og et kjølig.

Unngå tørket sphagnum og andre lange fibre i bunnen, for de kan sette seg fast i munnen og gi forstoppelse. Fjern ekskrementer daglig.

### TEMPERATUR

Arten trenger en temperaturgradient. Det skal være en varm sone på 32-34 °C ved et skjul, mens resten av terrariet holdes på 22-29 °C. Om natten kan temperaturen falle til 18-22 °C.

Varmen kommer best fra en varmematte under en tredjedel av bunnen eller fra en varmepære med lav effekt, i begge tilfeller styrt av en termostat med følerne i det varme skjulet. Mål med digitale termometre med sonde. Varmekilden slås av om natten. Om vinteren kan friske, velnærte dyr få en hvileperiode på omtrent åtte uker ved 17-19 °C uten varme og uten fôring, som hos de beslektede ørkenartene.

Les mer: Varme og temperatur

### LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra et tørt klima, og den vanlige luftfuktigheten i terrariet holdes på 30-40 %. Gi alltid et fuktig skjul i den kjølige enden, fylt med fuktig kokosfiber, hvor dyret kan skifte hud og hvor luftfuktigheten er høy. Hold det fuktig, men ikke vått, og bytt fyllet jevnlig.

Dusj en enkelt hjørnesone av terrariet 1-2 ganger i uken, slik at det er dråper å drikke, og la den tørke ut igjen. Sett dessuten en lav skål med friskt vann i den kjølige enden, som skiftes daglig. Skålen vaskes en gang i uken.

### LYS OG UVB

*Coleonyx reticulatus* er nattaktiv og har ikke behov for sterkt lys. Et svakt UVB-lys over den varme siden, med skygge og skjul i resten av terrariet, anbefales likevel, fordi det gir en tydelig dag og natt og styrker D3-forsyningen. Bruk et svakt rør til skyggedyr (Ferguson-sone 1), og sørg for at dyret alltid kan trekke seg helt bort fra lyset.

Gi 12-14 timers lys om sommeren og 8-10 timer om vinteren. Glass og plast stopper UVB, så et vindu gir ikke UV, men kan gjøre terrariet farlig varmt. Bytt UVB-lyset hver 6.-12. måned etter produsentens anvisning.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

### FÔRING

*Coleonyx reticulatus* spiser levende leddyr, og som alle gekkoer i slekten tar den det meste den kan overmanne. De beste fôrdyrene er melbiller, sirisser og kakerlakker (for eksempel dubia), og ungene tar små sirisser og larver av svartbiller. Fôrdyrene må ikke være større enn avstanden mellom dyrets øyne.

Unge dyr fôres hver dag og voksne to-tre ganger i uken. Gi det dyret spiser på ca. 15 minutter, og fjern restene, slik at fôrdyrene ikke stresser gekkoen. Pudre fôrdyrene lett med kalk, og bruk et kalk- og vitamintilskudd med D3 hver andre til hver tredje fôring. Mange gekkoer i slekten spiser kalkpulver fra en liten skål, så sett en skål med rent kalk i terrariet. Arter i slekten kan få en tykk hale når de er velnærte; halen er dyrets fettlager.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

### ATFERD OG HÅNDTERING

Hanner er uforenlige, og hunner kan stresse hverandre, så *Coleonyx reticulatus* holdes best enkeltvis eller som en hann og en hunn. Hold aldri to hanner sammen.

Arten er sky, rask og skjør. Hold håndtering på et minimum, og ta aldri tak i halen, for den kastes lett og vokser bare langsomt ut igjen. Ved forstyrrelse kan dyret pipe svakt. Fôring med en myk pinsett er en god måte å få kontakt på uten å ta dyret opp. Dagen tilbringes skjult, og aktiviteten kommer etter at lyset er slukket.

## Avl

### KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på utposninger ved halerota og på forskjeller i porene foran kloakken, men kjønnene kan være vanskelige å skille hos unge dyr. Hos de nære slektningene er kjønnet bestemt av kjønnskromosomer og ikke av temperaturen under inkubasjonen; for *C. reticulatus* er det ikke undersøkt. Alder og vekt ved første paring er ikke dokumentert for *Coleonyx reticulatus*. Vent til dyrene er utvokste og i god kondisjon.

### PARRING

Avl av arten er ikke dokumentert. Som hos de beslektede ørkenartene følger sesongen trolig vårens lengre dager og høyere temperaturer etter en kjølig vinterhvile. Sett hannen hos hunnen, og ta ham ut igjen hvis hunnen er tydelig stresset eller han biter. Gi hunnen ekstra føde og kalk gjennom hele sesongen.

### EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-2 egg per kull. Antall kull per år er ikke dokumentert, men de beslektede artene legger flere kull etter hverandre i sesongen. Sett en leggekasse med fuktig kokosfiber eller vermikulitt i et skjul. Hunnen bruker mye energi på eggene, så hun skal ha rikelig føde og kalk, og avlen stoppes hvis hun går ned i vekt.

### INKUBASJON

Eggene legges forsiktig over i en liten boks med fuktig vermikulitt uten å vendes. Inkuber ved stabile 27-29 °C som hos de beslektede ørkenartene. Svingende og høye temperaturer over 30 °C gir høy dødelighet hos fostrene. Inkubasjonstiden er ikke dokumentert for arten; hos *Coleonyx brevis* og *Coleonyx variegatus* klekkes eggene etter 40-60 dager.

### OPPDRETT AV UNGER

Ungene er små og skjøre og ligner de voksne. Oppdrett dem i små bokser med kjøkkenpapir eller sand, et skjul, et fuktig skjul og en liten vannskål ved samme temperatur som de voksne. Gi små fôrdyr, pudret med kalk, hver dag. Ungdyr holdes helst hver for seg for å unngå stress og utilsiktet paring.

## Helse og vanlige feil

*Coleonyx reticulatus* har trolig de samme svake punktene som de nære slektningene. De typiske problemene er:

- For lite kalk og D3, som gir bløte knokler og skjelvinger. Pudre fôrdyrene og bruk et svakt UVB-lys.
- Overoppheting av det varme skjulet. Bruk alltid termostat og en sonde i skjulet.
- Forstoppelse av bunnlag, hvis dyret svelger det. Unngå lange, tørre fibre og gi fôring fra pinsett.
- Hudrester på tær og halespiss ved for tørr luft uten fuktig skjul.
- Stress av håndtering eller manglende skjul, som gir manglende appetitt og tapte haler.
- Plutselig vekttap, hvor hele gruppen slutter å spise. Det kan skyldes en smittsom sykdom, så syke dyr skilles fra de øvrige.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig hale og beveger seg livlig. Søk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp.

### Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.